

RASPRAVA O
KLASNOJ ANALIZI U
SAVREMENOJ
SOCIOLOGIJI

-
- ▶ SA PRIVREDNIM OPORAVKOM NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA I NASTANKOM DRŽAVE BLAGOSTANJA JAVILA SE TEZA DA RAZVIJENO POTROŠAČKO DRUŠTVO VODI SLABLJENJU KLASA
 - ▶ SREDNJA KLASA I MASOVNO DRUŠTVO
 - ▶ **ROBERT NIZBET**
 - ▶ klase nijesu posledica industrijskog razvoja
 - ▶ pravo glasa i izjednačavanje obrazaca potrošnje

▶ **ROBERT HOLTON**

▶ Zajednica-društvo

▶ Krajnje lijevi pristup (Marks), krajnje desni pristup (Veber), srednji pristup

▶ Po Holtonu klase ne mogu imati jedinstveno artikulisane interese

▶ Dvije ključne pojave koje dovode do opadanja značaja klasnog pristupa:

▶ 1. širenje uslužnih zanimanja i propast teške industrije, razbijanje tradncionalnih radničkih zajednica (rudara, mornara, dokera)..

▶ 2. erozija klasnog glasanja, propast sindikata i smanjenje članstva u lijevim partijama

▶ Veberova klasna teorija, koja počiva na tržištu, najpotpunije objašnjava postojeće stanje

▶ TERI KLARK I MARTIN LIPSET

▶ Klase su hijararhije zasnovane na moći, novcu i statusu, ali ta hijararhija vremenom slabi, što se može vidjeti na tri polja:

▶ politici,

▶ ekonomiji,

▶ porodici

▶ Alfredov indeks klasnog glasanja

▶ Dominacija potrošnje i individualizma

▶ U ekonomiji dolazi do razbijanja centralizovane strukture proizvodnje

▶ Slabljenje uloge porodice u klasnoj reprodukciji

▶ MAJK HAUT, KLEM BRUKS I DŽEF MANCA

▶ Postojanje izrazite nejednakosti u raspodjeli materijalnih dobara

▶ Klasa za sociologa i dalje ostaje:

▶ 1. Ključna determinanta materijalnog interesa pripadnika neke strukturalne grupe

▶ 2. Pokazatelj kakvu društvenu promjenu priželjkuje ta strukturalna grupa

▶ 3. Pokazatelj životnih šansi i obrasci ponašanja pripadnika određene strukturalne grupe

▶ Složenost klasnog pristupa u savremenom društvu

▶ Značaj klase se ogleda kroz tri polja: politici, ekonomiji, porodici

▶ Rađanje novih izvora nejednakosti ne znači odmah nestanak starih

▶ JAN PAKULSKI

▶ Elastičnost pojma klase

▶ U pojam klase se često ugrađuju različiti koncepti, iz kojih proizilaze i različite konsekvence

	Objašnjavalački	Opisivački
▶ Objektivni	<i>strukturalni mehanizam</i>	<i>ekonomska kategorija (zanimanje)</i>
▶ Subjektivni	<i>društveno-politički akteri</i>	<i>društveno-kulturna kategorija</i>

▶ **MALKOLM VOTERS**

- ▶ Ako ce pođe od Veberove trijade: klasa-stranka-status vidjeće ce da se danas ne radi o nestanku klase već o njenom sve većem podvođenju pod druge stratifikacijske poretke
- ▶ Poslednjih dvjesta godina razvoja industrijskih nacija može ce predstaviti kpoz smjenu tri tipa društava:
 - ▶ klasno društvo-dominacija ekonomije i tržišta
 - ▶ stranačko društvo-osvajanje države preko politike
 - ▶ statusno društvo-dominacija culture kao načina života i potrošnje

▶ REJ PAL

▶ Klasa je kao koncept prestala da ima bilo kakav značaj u sociologiji, zbog sledećih razloga:

- ▶ 1. model klasna struktura - klasna svijest - klasna akcija teško može da objasni kako je došlo do tako dubokih promjena savremenih društava
- ▶ 2. model klasna struktura - klasna svijest - klasna akcija teško može da objasni zašto ima moćnije djelovanje kod nemoćnijih, nego kod moćnijih društvenih grupa
- ▶ 3. pripadnici klasnog modela ni nakon 100 godina ne mogu da se saglase o broju klasa
- ▶ 4. u tržišnim istraživanjima, koja utvrđuju šta ljudi rade sa svojim novcem, pokazalo se da klasa kao varijabla uopšte ne funkcioniše
- ▶ 5. postoji opšte slaganje, čak i pistalica klasnog koncepta, da je došlo do slabljenja klasnog identiteta u politici

▶ Klasa je danas samo zajedničko ime za više pokazatelja

▶ **DŽON GOLTROP I GORDON MARŠAL**

- ▶ Klasnu koncepciju najprije odbacuju marksisti
- ▶ Klase kao istraživačka kategorija (multivarijantna analiza)
- ▶ Sindrom materijalnih pokazatelja
- ▶ Kritika Pala (smrtnost i posjedovanje auta)

▶ **PAKULSKI I VOTERS –SMRT KLASA**

- ▶ Ovi autori smatraju da je razvoj savremenih društava promijenio naglasak u životu pojedinaca sa proizvodnje na potrošnju. Ljudi sada stiču nove višestruke identitete, pa klasno samoprepoznavanje više nije odlučujuće. To, naravno, ne znači da je došlo do nestanka društvenih nejednakosti
- ▶ u savremenom društvu dominiraju statusne nejednakosti

▶ DŽON SKOT

- ▶ Slabljenje klasnog identiteta i pojave novih samoprepoznavanja ne znače i nestanak svakog klasnog odnosa
- ▶ Četiri su ključna pitanja koja pokazuju značaj klasne analize u savremenom društvu:
 - ▶ 1. Prvo ce tiče ekonomskog određenja klasnog položaja (domaćinstva se razlikuju po ekonomskom položaju)
 - ▶ 2. Drugo pitanje je veza ekonomske klase i životnih izgleda (visina, smrtnost, školovanje)
 - ▶ 3. Treće pitanje ie kako se od ekonomskih klasa i životnih izgleda uobličavaju društvene klase (brak, druženje, društvena pokretljivost)
 - ▶ 4. Četvrto pitanja - klasne svijesti i klasnog viđenja društva (90% Britanaca smatra da je društvo podijeljeno u klase)

- ▶ Neizgrađena klasna svijest
- ▶ Zanimanje kao orijentir
- ▶ Potrošački obrasci i životni stil kao orijentiri (zamagljuje klasnu podjelu)
- ▶ Način života (ekonomska nužnost) i životni stil
- ▶ **DEJVID GRUSKI DŽASPER SORENSEN**
- ▶ U cilju spasavanja klasne analize pojam klase su vezali za zanimanje, a ne za skup zanimanja
- ▶ Ako zanimanja po osnovnim klasnim kriterijuma **-identifikacija, svjesnost o društvenom položaju, zatvorenost, kolektivna akcija i način života**, uporedimo sa onim što se zove klasa vidjećemo da zanimanja mnogo više zadovoljavaju uslove za klasu nego što su to klase (zbirna zanimanja)

▶ **OE SORENSEN**

- ▶ Sorensen razlikuje dvije vrste nejednakosti. Jedna proističe iz razlika u mentalnim i fizičkim sposobnostima pojedinca, dok se druga zasniva na pogodnostima koje pružaju određeni položaji u društvenooj strukturi.
- ▶ Sorensen razlikuje rente po dva osnova. Prva je po trajnosti, što znači da postoje prave i kvazi rente.
- ▶ Druga podjela se zasniva na mjestu gdje renta nastaje. U tom pogledu postoje tri glavna oblika:
 - ▶ 1. monopolska renta koja nastaje ograničenjem proizvodnje
 - ▶ 2. kompozitna renta tiče se specifičnosti određene imovine ili radne snage
 - ▶ 3. renta na osnovu prirodne nadarenosti ili kulturnih prednosti